

... Martina Kaňáková, Národní ústav pro vzdělávání

JAK SE ŠKOLÍ INSTRUKTOŘI

PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ

Speciálním vzděláváním prošla více než tisícovka lidí

Letitá profesní zkušenost, trpělivost, zodpovědnost a chuť předávat dovednosti mladým lidem. Takhle by asi v kostce měl vypadat správný instruktor praktického vyučování. Neměly by mu ale chybět ani znalosti pedagogické. A protože za kvalitu výuky ručí škola, respektive její ředitel, řada škol svého instruktora sama vzdělává.

Praktické vyučování, nedílnou součástí programů středního odborného vzdělávání, je možné realizovat jak ve škole, tak na pracovištích zaměstnavatelů. Spolupracovat se zaměstnavateli školám přímo od roku 2017 ukládá zákon (novela školského zákona, § 57). Školy se o to zcela jistě snažily s větším či menším úspěchem již podstatně dříve. V posledním roce se s ohledem na nízkou míru nezaměstnanosti navíc významně zvýšil zájem zaměstnavatelů o poskytování praktického vyučování s cílem získat kvalifikovaný personál. Nezřídka tak školám tyto příležitosti sami nabízejí. O to větší by měl být kladen důraz na kvalitu a relevanci obsahu praktického vyučování. I proto, že tím, kdo odpovídá jak za teoretické, tak praktické vyučování, a to i v případě, že se realizuje na pracovištích zaměstnavatelů, je výlučně ředitel školy.

Jednou z možností, jak kvalitní obsah praktické přípravy žáků ovlivnit, je cílené proškolení instruktorů praktického vyučování, a to jak v oblasti odborné, tak pedagogické.

Učí žáky, ale pedagogický pracovník to není: kdo je to?

Instruktořem praktického vyučování označujeme zpravidla pověřeného zaměstnance firmy, na jejímž pracovišti probíhá praktické vyučování. Jde tedy o osoby, které vstupují do každodenní interakce se žákem. Instruktor za žáky nese při praktickém vyučování plnou odpovědnost, eviduje jejich docházku a podílí se na jejich hodnocení. Důležitou roli má i při získávání a upevňování správných pracovních návyků a při identifikaci mladých lidí se zvoleným oborem. Škole navíc pomáhá naplňovat její školní vzdělávací program.

Pokud při praktickém vyučování nemůže být přítomen učitel odborného výcviku, je jeho role ještě významnější.

Přesto není pro výkon práce instruktora potřeba žádný kvalifikační předpoklad pedagogického charakteru. Zákon o pedagogických pracovnících totiž instruktora praktického vyučování nezmiňuje. Část škol – pokud vůbec své instruktory vzdělávají – se tak zaměřuje jen na to nejnужnější, zpravidla tedy BOZP a PO. A je to dáno i tím, že delší proškolení instruktorů nejsou firmy většinou ochotné akceptovat.

V roce 2016 zveřejnilo MŠMT metodické doporučení k zabezpečení jednotného postupu při uzavírání smlouvy o obsahu, rozsahu a podmínkách konání praktického vyučování. Je zde mimo jiné uvedeno, že škola ve spolupráci s poskytovatelem zajistí prokazatelným způsobem seznámení instruktorů žáků se základními pojmy, zásadami a způsoby pedagogické práce s žáky, dále s obsahem, způsoby a cíli provádění praktického vyučování žáků a také s obsahem rámcových vzdělávacích programů, školních vzdělávacích programů a s organizací výuky. Školení by tedy mělo být širší než zmiňované BOZP a PO, které metodické doporučení ovšem také zmiňuje.

Řešením je vyškolení lektory, kteří dále školí instruktory

Roste počet škol, které proto vzdělávání instruktorů pojímá komplexně a je součástí jejich smluvního vztahu se spolupracujícími partnery. Řada škol také využívá školení lektorů, které nabízí Národní ústav pro vzdělávání (NÚV). Tito lektori pak dále školí přímo instruktory praktického výcviku ve firmách, které se školami spolupracují. Že je tato cesta opravdu efektivní, prokázala praxe.

Kurz Instruktor praktického vyučování vznikl v roce 2015 v projektu Pospolu (Podpora spolupráce škol a firem). Původně byl určen přímo pro instruktory z firem. Po jeho ověření se skupinou 21 účastníků z různých firem z oblasti služeb i průmyslu se ukázalo, že to není dobrá cesta. Potřeby účastníků se značně lišily a bylo jasné, že vysílat takto různorodou skupinu na praktický nácvik/exkurzi do jedné zvolené firmy nepřinese kýžený efekt. Problémem byly i vstupy zaměstnanců konkurenčních firem do provozu jiné firmy. Z toho důvodu připravil NÚV



ALPA PROD / Shutterstock